

Geen vogel maar molen

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Valkensteeg.

VALKENSTEEG

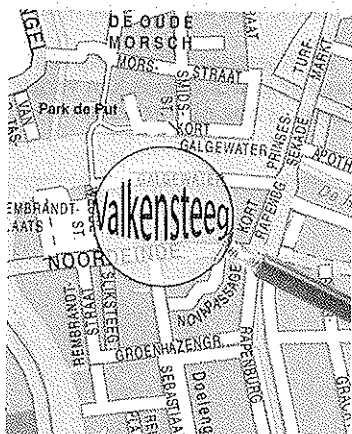
De Valkensteeg loopt van het Noordeinde naar het Galgewater. Op de hoek van de Valkensteeg en het Noordeinde zit nu een sportbar, waar mensen een biertje kunnen drinken terwijl ze op grote schermen naar sport kijken.

In de tijd dat het grootste deel van het vervoer nog met paard en wagen ging, was er op deze plaats een uitspanning, een plaats waar men de paarden kon laten uitrusten en van voedsel en water voorzien. Natuurlijk was dat ook het moment waarop de reizigers zelf de koets even konden verlaten om de benen te strekken en iets te gebruiken. Uitspannen betekent dan ook zowel het losmaken van de voor de koets gespannen paarden als het ontspannen en tot rust komen van de mensen in de koets.

Het Noordeinde, vlak achter de Witte Poort waar de reizigers uit de richting van Den Haag de stad binnenkwamen, was natuurlijk een zeer geschikte plaats voor zo'n uitspanning. Zeker als je bedenkt dat aan het eind van de naastgelegen Weddesteeg in de Rijn een wed was, een ondieper gedeelte in de rivier dat geschikt was als drinkplaats voor paarden.

In de jaren dertig van de vorige eeuw veranderde uitspanning De Gouden Wagen in café De Jonge Luchtreiziger. Deze naam verwees naar het Leidse jongetje Ebel Magnin dat in 1925 een hachelijk avontuur beleefde. Hij werd op 3 oktober van dat jaar landelijk bekend toen hij in de lijnen van een opstijgende luchtballon verstrikt raakte en de lucht in werd gesleurd. Gelukkig liep alles goed af en werd hij, na een korte maar oncomfortabele luchtreis, zo goed als ongedeerd op een weiland buiten de stad neergezet.

Dankzij alle publiciteit hierover steeg de omzet van het café van zijn ouders in de Janvossensteeg fors, en daarom besloten

zij elders in de stad een tweede zaak te openen. Dat werd dus De Jonge Luchtreiziger op de hoek van het Noordeinde en de Valkensteeg.

Oorspronkelijk heette de Valkensteeg de Molensteeg of Molenwerfsteeg. Deze namen verwezen naar molen de Witte Valk, die in de middeleeuwen op een molenwerf aan het eind van de steeg aan het Galgewater stond. Deze molen werd al in 1462 afgebroken, vanwege de aanleg van de stadsmuur, maar de namen Molensteeg en Molenwerfsteeg bleven nog lang in gebruik. Nog halverwege de negentiende eeuw werd de steeg aangeduid als de Molenwerfsteeg of Valkensteeg.

Op de plaats waar de molen had gestaan, werd een verdedigingsstoren in de stadsmuur gebouwd, die ter herinnering aan de vroegere molen de naam Valkentoren kreeg. Omdat de namen Molensteeg en Molenwerfsteeg ook elders in de stad in gebruik waren, kreeg de steeg uiteindelijk een nieuwe naam, de Valkensteeg, die dus zowel naar de oorspronkelijke molen als naar de latere toren verwijst.

Tanneke Schoonheim

dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

